

KOTIMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA GRANSKNING AV INHEMSK LITTERATUR

VILHO TERVASMÄKI: *Eduskuntaryhmät ja maanpuolustus valtiopäivillä 1917—1939.*

Kansakunnan suhtautumista maanpuolustuskysymykseensä voidaan pitää eräänlaisena sen kypsyyden puntarina. Vanhassa valtiossa maanpuolustus on muodostunut selviöksi, joka on nostettu sisäpoliittisten kiistakysymysten yläpuolelle. Itsenäisyytensä äsken saavuttanut kansa sen sijaan usein näkee edessään niin moninaisia tehtäviä, että se on valmis tinkimään puolustusmenoistaan turvallisuutensa kustannuksella.

Suomessa maailmansotien välivuosina tapahtunutta puolustuspoliittista kypsymistä tarkastelee Vilho Tervasmäki Poliitiikan tutkimuksia sarjassa ilmestyneessä väitöskirjassaan (*Eduskuntaryhmät ja maanpuolustus valtiopäivillä 1917—1939, XV + 356 s., WSOY, Mikkeli 1964*). Tutkimuksen rajoittaminen eduskunnan piiriin on varsin perusteltua, koska juuri eduskunnassa tulevat selvinä esiin ne erilaiset mielipidevivahteet ja jopa vastakohtaisuudet, joita yhteiskunnassa maanpuolustuksen suhteen esiintyy. Maan asioista poliittisen vastuun kantava hallitus joutuu näet ottamaan huomioon kokonaisuuden edut, kun taas puolueita edustavat eduskuntaryhmät voivat paremmin pitäytyä kannattajiensa käsityksiin.

Tervasmäki lukee maanpuolustukseen kaikki ne toimenpiteet, jotka suoritetaan valtakunnan valtiollisen riippumattomuuden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen säilyttämiseksi. Tämä määritelmä saattaa olla paikallaan totaalisen sodan aikana, mutta tuntuu liian laajalta rauhan aikana, jota tutkimus kuitenkin yksinomaan koskee. Kuuluvathan esim. ulkopoliittiset toimenpiteet, joita tutkimuksessa varsin vähän kosketellaan, epäilemättä valtiollista riippumattomuutta säilyttäviin.

Kyseenalaista mielestäni myös on, olisiko maanpuolustus, kuten tekijä sanoo, laskettava lähinnä aatteellisten pyrkimysten ryhmään. Tämähän edellyttäisi, että maanpuolustuksella olisi jonkinlainen itseisarvonsa, joka tekisi

sen suotavaksi olosuhteista riippumatta. Maanpuolustus voi epäilemättä joissakin olosuhteissa saada samanlaisia aatteellisia piirteitä kuin palokunta-aatteilla sortovuosina, mutta silloin sen varjolla pyritään todellisuudessa ajamaan muita aatteita ja tarkoituseriä. Maanpuolustus on käytännöllinen keino — ja eräs keinoista — valtion ja kansakunnan säilyttämiseksi samoin kuin palokunta on eräs keinoista asumusten säilyttämiseksi. Sen tarve vaihtelee olosuhteiden mukaan ja koko kansakunnan kannatus sille parhaiten saataneen nostamalla se rajoitettujen aatteellisten pyrkimysten yläpuolelle.

Tehdäkseen tutkimuksensa teoreettisemmaksi tekijä on pyrkinyt kehittämään sitä kvantitatiivisuuteen päin tilastoimalla kansanedustajien asenteet valiokunnissa ja täysistunnoissa sisällön erittelyn periaatteiden mukaisesti. Hänen alkuperäisenä tarkoituksenaan oli jopa mitata suhtautumisen intensiteetti, mutta hän on luopunut siitä eräitä asiantuntijoita kuultuaan. Tilastoinnin kautta on tutkimuksen tulos saatu luotettavalle pohjalle ja suhtautumisen luokittelu kolmeen ryhmään antaa selvemmän kuvan eri eduskuntaryhmien asenteiden muutoksesta. Taulukoista tehty graafinen yhteenvedo jää jonkin verran epäselväksi lukijalle. Kunkin puolueen esittäminen erikseen olisi varmaan ollut selvempää. Tilastollinen aineisto ja itse tutkimuksen teksti jäävät myös jossain määrin irrallisiksi, koska tilastoihin teoksessa aniharvoin viitataan.

Suhtautumista tilastoidessaan Tervasmäki on rajoittunut vain suurten maanpuolustuskysymysten — puolustusvoimain tarpeellisuuden, palvelusajan ja vahvuuden sekä hankintojen — lopullisten ratkaisujen yhteydessä esitettyihin kannanottoihin, jotka käytännössä ovat merkinneet vähintään 100 miljoonan vanhan markan lisäystä tai vähennystä vuotuisiin puolustusmenoihin. Tätä tutkimuksen rajoittamista on pidettävä onnistuneena, koska todella olennaiset asenteet on siten saatu korostettuina esiin. Tutkimuksen jäsentely ei sen sijaan kaikin osin näytä yhtä onnistuneelta. Lukija olisi epäilemättä mieluummin tutustunut maanpuolustusasioiden käsittelyn yleisiin piirteisiin ja käsittelymenetelmiin eduskunnassa ennen varsinaista deskriptiivistä osaa, koska se olisi tehnyt tämän ymmärtämisen helpommaksi. Luvut 5. »Eduskuntaryhmien asenteiden ja perustelujen muutokset sekä niihin vaikuttaneet tekijät» ja 6. »Eduskuntaryhmien maanpuolustusasioihin suhtautumisen kehitys» ovat jo otsakkeiltaan liian lähellä toisiaan.

Kokonaisuutena everstilutnantti Tervasmäen tutkimus on luotettavaa ja tasapuolista työtä. Se tuo selvänä esiin itsenäisyyden alussa yleistä aseistariisuntaa ja kansainvälisten sopimusten takaamaa rauhaa kannattaneiden sosiaalidemokraattien sekä kansanmiliisiä ja suurta säästäväisyyttä puolustusmenoissa puoltaneiden maalaisliittolaisten asteettaisen kasvamisen kansainvälisten realiteettien ymmärtämiseen ja kokonaisuuden edut huomioonotta-

vaan hallitusvastuuseen. Näin oli osaltaan luotu pohja sille Cajanderin hallituksessa 1937 alkaneelle keskustan ja sosiaalidemokraattien väliselle yhteistyölle, joka — tosin jo liian myöhäisessä vaiheessa — loi pohjan maanpuolustuksemme tehokkaammalle materiaaliselle kohentamiselle.

K. Killinen